

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

PRAVILNIK O ZAHTJEVIMA ZA KOORDINISANO UVOĐENJE DATA LINK USLUGA ZA JEDINSTVENO EVROPSKO NEBO

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se zahtjevi za koordinisano uvođenje data link usluga za Jedinствeno evropsko nebo radi obezbjeđivanja dvosmjerne komunikacije između vazduhoplova i subjekta komunikacije na zemlji.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. januara 2009. godine koja propisuje zahtjeve za data link usluge za Jedinствeno evropsko nebo, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) Agencija** ili **EASA** (*European Aviation Safety Agency*) je Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja;
- 2) ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG”, broj 62/07 i „Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 1/11);
- 3) Zajednica, propisi Zajednice i država članica** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 4) ICAO** (*International Civil Aviation Organization*) je Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;
- 5) Uredba (EZ) br. 549/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinственог evropskog neba (Okvirna uredba), koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje jedinственог evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
- 6) Uredba (EZ) br. 216/2008** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 od 20. februara 2008. o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja i stavljanju van snage Direktive Savjeta 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ¹ i njenih pravila implementacije, koja je preuzeta Pravilnikom o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske Agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja, („Službeni list CG“ broj 22/13);
- 7) nacionalni nadzorni organ ili nadležna vlast** je Agencija za civilno vazduhoplovstvo;
- 8) data link** je sistem za prenos podataka za Jedinствeno evropsko nebo koji, pored komunikacije glasom, omogućava dvosmjernu komunikaciju između pilota i kontrolora letenja, razmjenama tekstualnih poruka.

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja propisana u članu 2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

DIREKTOR
Dragan Đurović

Broj: 01/2-809/3-14
Podgorica, 20. 06. 2014. godine

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009

od 16. januara 2009. godine

koja propisuje zahtjeve za data link usluge za Jedinstveno evropsko nebo

(Tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor)

Član 1

Predmet i područje primjene

1. Ovom uredbom se utvrđuju zahtjevi za koordinisano uvođenje data link usluga baziranih na komuniciranju podacima vazduh-zemlja od tačke do tačke, kako je definisano u članu 2 tačka 5 ove uredbe.

2. Ova uredba se primjenjuje na:

(a) sisteme za obradu podataka o letu, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke, kao i na sisteme interfejsa čovjek-mašina, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke koje upotrebljavaju jedinice kontrole letenja pri pružanju usluga opštem vazdušnom saobraćaju;

(b) sastavne djelove interfejsa čovjek-mašina u vazduhoplovu i sa njima povezane postupke;

(c) komunikacione sisteme vazduh-zemlja, njihove sastavne djelove i sa njima povezane postupke.

3. Ova uredba se primjenjuje na sve letove u opštem vazdušnom saobraćaju koji lete u skladu s pravilima instrumentalnog letenja unutar vazdušnog prostora iznad FL 285, koji su utvrđeni u Aneksu I dio A ove uredbe.

Ova uredba se od 5. februara 2015. primjenjuje na sve letove koji lete u opštem vazdušnom saobraćaju u skladu s pravilima instrumentalnog letenja unutar vazdušnog prostora iznad FL 285, koji su utvrđeni u Aneksu I dio B ove uredbe.

4. Ova uredba se primjenjuje na pružaoce usluga u vazdušnom saobraćaju (u daljem u tekstu nazvani pružaoци ATS-a) koji pružaju usluge opštem vazdušnom saobraćaju unutar vazdušnog prostora iz stava 3 i u skladu sa odgovarajućim datumima primjene.

Član 2

Definicije

Za potrebe ove uredbe, primjenjuju se definicije navedene u članu 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004. Primjenjuju se takođe i sljedeće definicije:

1. „data link usluga” je skup povezanih transakcija upravljanja vazdušnim saobraćajem, koje podržavaju data link komunikacije vazduh-zemlja, koje imaju jasno definisan operativni cilj i koje započinju i završavaju sa operativnim događajem;

2. „operator” je osoba, organizacija ili preduzeće koje izvodi, ili nudi izvođenje vazduhoplovne operacije;

3. „jedinica koja pruža usluge u vazdušnom saobraćaju” (u daljem u tekstu nazvana ATS jedinica) je jedinica, bilo civilna ili vojna, koja je odgovorna za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju;

4. „sporazum o nivou pružanja usluge” je dio ugovora o usluzi između organizacija, kojim se dogovara određeni nivo pružanja usluge, posebno u vezi s kvalitetom i performansama usluge komuniciranja podacima;
5. „komuniciranje podacima vazduh-zemlja od tačke do tačke” je dvosmjerna komunikacija između vazduhoplova i subjekta komunikacije na zemlji, koja se oslanja na skup raspodijeljenih funkcija, kako bi se postiglo sljedeće:
- (a) prenos i prijem paketa bitova podataka preko prenosnih puteva uzlaznih i silaznih veza za prenos signala („*uplink and downlink bit frames*”) posredstvom mobilnog data linka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovu;
- (b) prenos i prijem jedinica podataka između sistema na zemlji i sistema u vazduhoplovu koji sadrže aplikacije vazduh-zemlja sa:
- (i) prenosom jedinica podataka zemaljskim komunikacionim putevima i mobilnim data linkovima;
- (ii) kooperativnim mehanizmima na oba kraja za prenos jedinica podataka;
6. „državni vazduhoplov” je bilo koji vazduhoplov koji se koristi za vojsku, carinu i policiju;
7. „državni vazduhoplov namijenjen za prevoz” je državni vazduhoplov s nepokretnim krilima projektovan za prevoz osoba i/ili tereta;
8. „aplikacija vazduh-zemlja” je skup kooperativnih funkcija vazduh-zemlja koji služi za podršku operativnih usluga u vazдушnom saobraćaju;
9. „komunikacija između krajnjih korisnika” je prenos informacija između ravnopravnih aplikacija vazduh-zemlja;
10. „komunikacija vazduh-zemlja” je dvosmjerna komunikacija između komunikacionih sistema u vazduhoplovu i na zemlji;
11. „politika bezbjednosti” je skup ciljeva, pravila ponašanja za korisnike i administratore, kao i zahtjeva u odnosu na konfiguraciju sistema i upravljanje sistemom koji su zajedno projektovani za zaštitu sistema i komunikacionih resursa uključenih u pružanje data link usluga od djela nezakonitog ometanja;
12. „podaci o adresi” su podaci koji se odnose na adresu sistema ili adresu mreže nekog subjekta koji učestvuje u data link komunikaciji vazduh-zemlja i koji omogućavaju nedvosmisleno utvrđivanje lokacije subjekta;
13. „integrisani sistem za obradu početnog plana leta” (u daljem u tekstu nazvan IFPS) je sistem unutar mreže upravljanja evropskim vazдушnim saobraćajem, posredstvom kojeg se unutar vazdušnog prostora obuhvaćenog ovom uredbom osigurava centralizovana služba za obradu i prosljeđivanje planova leta, koja se bavi primanjem, validacijom i prosljeđivanjem planova leta;
14. „neoperativan” u odnosu na sastavni dio u vazduhoplovu znači da sastavni dio ne ispunjava svoju svrhu ili ne funkcioniše dosljedno unutar svojih operativnih granica, ili granica dopuštenih odstupanja.

Član 3

Data link usluge

1. Pružaoci ATS-a moraju osigurati da ATS jedinice koje pružaju operativne usluge u vazдушnom saobraćaju unutar vazdušnog prostora iz člana 1 stav 3 imaju mogućnost pružanja i korišćenja data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.
2. Ne dovodeći u pitanje stav 4 ovog člana, operatori moraju osigurati da vazduhoplovi koji obavljaju letove iz člana 1 stav 3 s pojedinačnim uvjerenjima o plovidbenosti prvi put izdatim 1. januara 2011., ili nakon tog datuma, imaju mogućnost korišćenja data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.

3. Ne dovodeći u pitanje stav 4 ovog člana, operatori moraju osigurati da vazduhoplovi koji obavljaju letove iz člana 1 stav 3 sa pojedinačnim uvjerenjima o plovidbenosti prvi put izdatim 1. januara 2011. godine imaju od 5. februara 2015. godine mogućnost korišćenja data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.

4. Stavovi 2 i 3 ne primjenjuju se na sljedeće:

(a) vazduhoplov s pojedinačnim uvjerenjem o plovidbenosti prvi put izdatim prije 1. januara 2014. godine i opremljen opremom za data link koja je sertifikovana na osnovu zahtjeva jednog od dokumenata Eurocae navedenih u tački 10 Aneksa III ove uredbe.

(b) vazduhoplov s pojedinačnim uvjerenjem o plovidbenosti prvi put izdatim prije 1. januara 1998. godine i koji će do 31. decembra 2017. godine prestati letjeti u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3 ove uredbe;

(c) državni vazduhoplov;

(d) vazduhoplov koji leti u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3 u svrhe ispitivanja, isporuke ili održavanja, ili koji ima sastavne djelove za data link koji su privremeno neoperativni, u skladu s uslovima navedenim u primjenjivoj listi minimalne opreme koja se zahtijeva tačkom 1 Aneksa III ove uredbe, kao i sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije.

5. Države članice koje odluče da opreme novi državni vazduhoplov namijenjen za prevoz, koji se stavlja u upotrebu od 1. januara 2014. godine, sa data link mogućnošću koja se oslanja na standarde koji nisu specifični za vojne operativne zahtjeve, moraju osigurati da ti vazduhoplovi imaju mogućnost upotrebe data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe.

Član 4

Povezani postupci

Pružaoци ATS-a koji pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju i operatori koji koriste usluge u vazdušnom saobraćaju koje su podržane sa data link uslugama definisanim u Aneksu II, moraju primjenjivati zajedničke standardne postupke koji su u skladu s odgovarajućim odredbama ICAO za:

1. uspostavljanje data link komunikacije između kontrolora i pilota (u daljem tekstu CPDLC);
2. razmjenu operativnih CPDLC poruka;
3. prenos CPDLC-a;
4. privremeni prekid upotrebe CPDLC zahtjeva pilota;
5. kvar i isključenje CPDLC-a;
6. podnošenje planova leta u vezi s informacijama koje se odnose na data link mogućnosti.

Član 5

Obaveze pružaoca ATS-a za data link komunikacije

1. Pružaoци ATS-a moraju osigurati da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 i njihovi sastavni djelovi podržavaju aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

2. Pružaoци ATS-a osiguravaju da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz dijela A Aneksa IV za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

3. Pružaoци ATS-a koji se za razmjene podataka sa vazduhoplovom, koje su potrebne za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, oslanjaju na druge

organizacije za pružanje komunikacionih usluga, moraju osigurati da se te usluge pružaju u skladu s uslovima iz sporazuma o nivou pružanja usluge, uključujući posebno:

(a) opis komunikacionih usluga u skladu sa zahtjevima za data link usluge koji su definisani u Aneksu II ove uredbe;

(b) opis upotrebljavane politike bezbjednosti za zaštitu razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe;

(c) odgovarajuće materijale koji se moraju dostaviti radi praćenja kvaliteta usluga i performansi komunikacionih usluga.

4. Pružaoci ATS-a moraju uspostaviti odgovarajuće sporazume kojima se osigurava da se razmjena podataka može uspostaviti sa svim vazduhoplovima koji lete u vazdušnom prostoru pod njihovom nadležnošću i koji imaju data link mogućnosti u skladu sa zahtjevima iz ove uredbe, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi s pokrivenošću koja je svojstvena upotrijebljenoj komunikacionoj tehnologiji.

5. Pružaoci ATS-a u svojim sistemima za obradu podataka o letu moraju implementirati vođenje zapisa o prosljeđivanju i obavještavanju sljedećeg nadležnog tijela između jedinica ATC-a u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 1032/2006¹, u vezi sa zahtjevima za automatske sisteme za razmjenu podataka o letu koji podržavaju data link usluge.

6. Pružaoci ATS-a moraju da nadziru kvalitet komunikacionih usluga i da provjeravaju njihovu usklađenost sa nivoom performansi koje se zahtijevaju za operativne uslove pod njihovom nadležnošću.

Član 6

Obaveze operatora za data link komunikacije

1. Operatori moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplovu iz člana 3 stavovi 2 i 3 podržavaju aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

2. Operatori moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplovu iz člana 3 stavovi 2 i 3 primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz Aneksa IV dio A ove uredbe, za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

3. Operatori moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni djelovi ugrađeni u vazduhoplovu iz člana 3 stavovi 2 i 3 primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, definisanih u standardima ICAO-a koji su navedeni u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

4. Operatori iz stava 3 moraju uspostaviti odgovarajuće sporazume kojima se osigurava da se može uspostaviti razmjena podataka između njihovih vazduhoplova koji imaju data link mogućnosti i svih ATS jedinica koje mogu kontrolisati letove koje oni obavljaju u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi sa pokrivenošću koja je svojstvena upotrijebljenoj komunikacionoj tehnologiji.

Član 7

Opšte obaveze država članica za data link komunikacije

1. Države članice koje su odredile pružaoce ATS-a u vazdušnom prostoru iz člana 1 stav 3 moraju osigurati da su usluge komunikacija vazduh-zemlja koje primjenjuju zahtjeve iz dijela B Aneksa IV ove uredbe, na raspolaganju operatorima za vazduhoplove koji lete unutar tog vazdušnog prostora koji je pod njihovom nadležnošću, za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja definisanih u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, uz uvažavanje mogućih ograničenja u vezi s pokrivenošću koja je svojstvena upotrijebljenoj komunikacionoj tehnologiji.

¹ SL L 186, 7.7.2006., str. 27.

2. Države članice moraju osigurati da pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i drugi subjekti koji pružaju komunikacione usluge sprovode odgovarajuću politiku bezbjednosti u vezi sa razmjenom podataka u okviru data link usluga kako je definisano u Aneksu II ove uredbe, posebno primjenom zajedničkih pravila bezbjednosti kako bi se zaštitili raspodijeljeni fizički resursi koji podržavaju te razmjene podataka.

3. Države članice moraju osigurati primjenu usklađenih postupaka za upravljanje informacijama o adresi kako bi se nedvosmisleno identifikovali komunikacioni sistemi vazduh-zemlja koji podržavaju razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja koji su definisani u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

Član 8

Data link komunikacija za državne vazduhoplove namijenjene prevozu

1. Države članice moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni dijelovi ugrađeni u državnom vazduhoplovu namijenjenom prevozu iz člana 3 stav 5 podržavaju aplikacije vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

2. Države članice moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni dijelovi ugrađeni u državnom vazduhoplovu namijenjenom prevozu iz člana 3 stav 5 primjenjuju komunikacije između krajnjih korisnika u skladu sa zahtjevima iz dijela A Aneksa IV ove uredbe za razmjenu podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

3. Države članice moraju osigurati da sistemi u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (c) i njihovi sastavni dijelovi ugrađeni u državnom vazduhoplovu namijenjenom prevozu iz člana 3 stav 5 primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe.

Član 9

Obaveze pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih subjekata za data link komunikacije

Pružaoци usluga u vazdušnoj plovidbi i drugi subjekti koji pružaju komunikacione usluge za razmjene podataka aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, moraju osigurati da zemaljski sistemi iz člana 1 stav 2 tačke (c) primjenjuju komunikacije vazduh-zemlja u skladu sa zahtjevima iz dijela B ili dijela C Aneksa IV ove uredbe.

Član 10

Sigurnosni zahtjevi

Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da svim promjenama postojećih sistema iz člana 1 stav 2 ili uvođenju novih sistema prethodi procjena sigurnosti, koja uključuje utvrđivanje opasnosti, procjenu i ublažavanje rizika i postupke za koju sprovode nadležne strane.

Član 11

Usaglašenost ili pogodnost sastavnih djelova za upotrebu

Prije izdavanja EC deklaracije o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, kako je navedeno u članu 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004, proizvođači sastavnih djelova sistema iz člana 1 stav 2 ove uredbe, ili njihovi ovlaštene zastupnici osnovani u Zajednici, procjenjuju usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih djelova u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu V ove uredbe.

Međutim, postupci certifikacije plovibenosti koji su u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008, kada se primjenjuju na sastavne djelove u vazduhoplovu iz člana 1 stav 2 tačke (b) i (c) ove uredbe, smatraju se prihvatljivim postupcima za procjenu usaglašenosti tih sastavnih djelova, ako uključuju dokaz o usaglašenosti sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na interoperabilnost, performanse i sigurnost.

Član 12

Verifikacija sistema

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji dokažu ili su dokazali da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI ove uredbe moraju da sprovedu verifikaciju sistema iz člana 1 stav 2 tačke (a) i (c) u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu A Aneksa VII ove uredbe..
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI moraju angažovati nominovano tijelo za verifikaciju sistema iz člana 1 stav 2 tačke (a) i (c). Ta verifikacija mora se sprovoditi u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu B Aneksa VII ove uredbe.

Član 13

Dodatni zahtjevi

1. Pružaoci ATS-a moraju osigurati da se razmjene podataka vazduh-zemlja u okviru aplikacija vazduh-zemlja, koje su definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, snimaju u skladu sa standardima ICAO-a navedenim u tačkama 6, 7 i 8 Aneksa III ove uredbe u onoj mjeri u kojoj se oni odnose na funkciju zemaljskih sistema za snimanje data link komunikacija.
2. Dokument Eurocaea naveden u tački 9 Aneksa III ove uredbe smatra se dovoljnim načinom usaglašavanja sa zahtjevima za snimanje razmjene podataka vazduh-zemlja iz stava 1, navedenim u standardima ICAO-a iz tačaka 6, 7 i 8 Aneksa III ove uredbe.
3. Pružaoci ATS-a moraju:
 - (a) razviti i održavati operativne priručnike koji sadrže potrebna uputstva i informacije koje svom uključenom osoblju omogućavaju primjenu ove uredbe;
 - (b) osigurati da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurni i da je njihovo ažuriranje i distribucija predmet odgovarajućeg upravljanju kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;
 - (c) osigurati da su metode rada i operativni postupci u skladu sa ovom uredbom.
4. Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da centralizovana služba za obradu i distribuciju planova leta:
 - (a) razvija i održava operativne priručnike koji sadrže potrebne uputstva i informacije koje svom uključenom osoblju omogućavaju primjenu ove uredbe;
 - (b) osigurava da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurni i da je njihovo ažuriranje i distribucija predmet odgovarajućeg upravljanju kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;
 - (c) osigurava da su metode rada i operativni postupci u skladu sa ovom uredbom.
5. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju osigurati da je svo uključeno osoblje propisno upoznato sa relevantnim odredbama ove uredbe i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije.
6. Operatori moraju preduzeti potrebne mjere kako bi osigurali da je osoblje koje upotrebljava opremu za data link na valjan način upoznato s ovom uredbom i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije, kao i da su uputstva o načinu upotrebe opreme za data link dostupna u pilotskoj kabini gdje je to moguće.
7. Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da je osoblje koje je uključeno u planiranje leta i koje upravlja IFPS-om na valjan način upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj uredbi i da je adekvatno osposobljeno za svoje radne funkcije.
8. Države članice moraju osigurati da se odgovarajuće informacije o upotrebi data link usluga objavljuju u nacionalnom zborniku vazduhoplovnih informacija.

Član 14

Izuzeci

1. Kada zbog određenih okolnosti, na osnovu kriterijuma definisanih u stavu 3, vazduhoplovi određenih tipova ne mogu ispuniti zahtjeve iz ove uredbe, države članice moraju dostaviti Komisiji najkasnije do 31. decembra 2012. godine detaljne informacije kojima se opravdava potreba za odobravanje izuzeća za te tipove vazduhoplova.

2. Komisija mora razmotriti zahtjeve za izuzeće iz stava 1, i nakon konsultacija sa zainteresovanim stranama mora donijeti odluku u skladu s postupkom iz člana 5 stav 3 Uredbe (EZ) br. 549/2004.

3. Kriterijumi iz stava 1 su sljedeći:

(a) tipovi vazduhoplova koji se približavaju kraju svog proizvodnog vijeka i koji se proizvode u ograničenom broju; i

(b) tipovi vazduhoplova za koje bi troškovi reinženjeringa bili nesrazmjerni zbog zastarjelog dizajna.

Član 15

Stupanje na snagu i primjena

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Ova uredba se primjenjuje od 7. februara 2013. godine.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 16. januara 2009. godine

Za Komisiju
Potpredsjednik
Antonio Tajani

ANEKS I

Vazdušni prostor iz člana 1 stav 3

DIO A

Vazdušni prostor iz prvog stav člana 1 stav 3 uključuje vazdušni prostor iznad FL 285 unutar sljedećih područja letnih informacija (FIR) i gornjih područja letnih informacija (UIR):

- Amsterdam FIR,
- Wien FIR,
- Barcelona UIR,
- Brindisi UIR,
- Brussels UIR,
- Canarias UIR,
- France UIR,
- Hannover UIR,
- Lisboa UIR,
- London UIR,
- Madrid UIR,
- Milano UIR,
- Rhein UIR,
- Roma UIR,
- Scottish UIR,
- Shannon UIR.

DIO B

Vazdušni prostor iz drugog stav člana 1 stav 3 uključuje vazdušni prostor iznad FL 285 definisan u dijelu A i, uz to, sljedeća područja letnih informacija i gornjih područja letnih informacija:

- Bratislava FIR,
- Bucuresti FIR,
- Budapest FIR,
- Kobenhavn FIR,
- Ljubljana FIR,
- Nicosia FIR,
- Praha FIR,
- Sofia FIR,
- Warszawa FIR,
- Finland UIR south of 61°30',
- Hellas UIR,
- Malta UIR,
- Riga UIR,
- Sweden UIR south of 61°30',
- Tallinn UIR,
- Vilnius UIR.

ANEKS II

Definicija data link usluga iz članova 3, 4, 5 i 7 i Aneksa IV

1. Definicija mogućnosti uspostavljanja data link komunikacija (Data Link Communications Initiation Capability - DLIC)

Usluga DLIC mora omogućiti razmjenu potrebnih podataka za uspostavljanje data link komunikacija između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu.

Usluga DLIC mora biti dostupna za podršku:

- jednoznačnog povezivanja podataka o letu iz vazduhoplova s podacima o planu leta koje upotrebljava ATS jedinica,
- razmjene podataka o tipu i verziji podržane aplikacije vazduh-zemlja,
- i dostavu informacija o adresi subjekta na kojem se nalazi aplikacija.

Razmjene između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu za izvođenje DLIC usluge, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama, dijagramima vremenskog slijeda i porukama za započinjanje DLIC-a i kontaktne funkcije DLIC-a navedene u odjeljku 4.1. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 4.2.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi s performansom navedenim u odjeljku 4.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

2. Definicija usluge upravljanja komunikacijama ATC-a (ATC Communications Management service - ACM)

ACM usluga mora pružati automatizovanu pomoć letačkim posadama i kontrolorima letenja za obavljanje prenosa komunikacija ATC-a (prenos govora i prenos podataka) koja obuhvata:

- početno uspostavljanje CPDLC-a sa ATS jedinicom,
- prenos CPDLC-a i govora za let od jedne ATS jedinice do sljedeće ATS jedinice, ili mora uputiti na promjenu govornog kanala unutar ATS jedinice ili sektora,
- uobičajen završetak CPDLC-a sa ATS jedinicom.

Razmjene između data link sistema na zemlji i u vazduhoplovu za izvođenje usluge ACM, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.1.1.1.1. do 5.1.1.1.7. i 5.1.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.1.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe, osim zahtjeva koji se odnose na odobrenja izdata vazduhoplovu od strane jedinice kontrole letenja koja trenutno kontrolni organ za taj vazduhoplov (*downstream clearance*),
- zahtjevima u vezi sa performansama za fazu leta na ruti, navedenim u odjeljku 5.1.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

3. Definicija usluge izdavanja ATC odobrenja i prosljeđivanja informacija (ACL)

ACL usluga pruža letačkim posadama i kontrolorima letenja mogućnost izvođenja operativnih razmjena koje uključuju:

- zahtjeve i izvještaje letačkih posada upućene kontrolorima letenja,
- odobrenja, uputstva i obavještenja koje kontrolori letenja izdaju letačkim posadama.

Razmjene između data link sistema na zemlji i data link sistema u vazduhoplovu za izvođenje usluge ACL, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.2.1.1.1. do 5.2.1.1.4. i 5.2.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- opštim podskupom elemenata poruka navedenih u odjeljku 5.2.1.1.5. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe, koji odgovara operativnom okruženju tokom leta na ruti,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.2.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi sa performansama za fazu leta na ruti, navedenim u odjeljku 5.2.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

4. Definicija usluge provjere mikrofona ATC-a (AMC)

AMC usluga pruža kontrolorima letenja mogućnost istovremenog slanja instrukcije većem broju vazduhoplova opremljenih data link opremom kako bi letačkim posadama dali instrukciju da provjere blokira li njihova oprema za govornu komunikaciju određeni govorni kanal.

Ova se instrukcija šalje samo onim vazduhoplovima koji su podešeni na frekvenciju koja je blokirana.

Razmjene između data link sistema na zemlji i data link sistema u vazduhoplovu za izvođenje usluge AMC, moraju biti usaglašene sa:

- operativnim metodama i dijagramima vremenskog slijeda navedenim u odjeljcima 5.3.1.1.1., 5.3.1.1.2. i 5.3.1.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- sigurnosnim zahtjevima navedenim u odjeljku 5.3.2.3. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe,
- zahtjevima u vezi sa performansama navedenim u odjeljku 5.3.3.2. dokumenta Eurocae utvrđenog u tački 11 Aneksa III ove uredbe.

ANEKS III

Odredbe ICAO-a iz članova 3, 5, 6, 7, 8, 9 i 13 i Aneksa IV Dokumenti Eurocae iz članova 3 i 13 i Aneksa II

1. Poddio B, OPS 1 030, Aneksa III Uredbe (EZ) br. 3922/91.
2. Poglavlje 3. – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjeljak 3.5.1.1. „Upravljanje okruženjem” (CM) stavke primjene (a) i (b) ICAO-vog Aneksa 10. – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Prvo izdanje – jul 1995. godine, sa uključenom izmjenom 81. (23.11.2006.)).
3. Poglavlje 3. – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjeljak 3.5.2.2. „Data link komunikacije između kontrolora i pilota” (CPDLC) stavke primjene (a) i (b) ICAO-vog Aneksa 10. – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Prvo izdanje – jul 1995. godine, sa uključenom izmjenom 81. (23.11.2006.)).
4. Poglavlje 3. – Vazduhoplovna telekomunikaciona mreža, odjeljci 3.3., 3.4. i 3.6. ICAO-vog Aneksa 10. – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Prvo izdanje – jul 1995. godine, sa uključenom izmjenom 81. (23.11.2006.)).
5. Poglavlje 6. – VHF digitalna veza vazduh-zemlja (VDL) ICAO-vog Aneksa 10. – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom III dio I (Digitalni sistemi za komuniciranje podacima) (Prvo izdanje – jul 1995. godine, sa uključenom izmjenom 81. (23.11.2006.)).
6. Poglavlje 3. – Opšti postupci za međunarodne vazduhoplovne telekomunikacione usluge, odjeljak 3.5.1.5. ICAO-vog Aneksa 10. – Vazduhoplovne telekomunikacije – Tom II (Komunikacioni postupci) (Šesto izdanje – oktobar 2001. godine, sa uključenom izmjenom 81. (23.11.2006.)).
7. Poglavlje 2. – Opšte - odjeljak 2.25.3. ICAO-vog Aneksa 11. - Operativne usluge u vazдушnom saobraćaju (13. izdanje, jul 2001. godine, sa uključenom izmjenom 45. (16.7.2007.)).
8. Poglavlje 6. – Zahtjevi operativnih usluga u vazдушnom saobraćaju u vezi sa komunikacijama - odjeljak 6.1.1.2. ICAO-vog Aneksa 11. - Operativne usluge u vazдушnom saobraćaju (13. izdanje – jul 2001. godine, sa uključenom izmjenom 45. (16.7.2007.)).
9. Eurocae ED-111, Funkcionalne specifikacije za CNS/ATM snimanje na zemlji, jul 2002. godine, uključujući izmjenu 1. (30.7.2003.).
10. Eurocae ED-100 (septembar 2000.) i ED-100A (april 2005. godine), Zahtjevi u vezi s interoperabilnošću za ATS aplikacije koje za komuniciranje podacima koriste ARINC 622.
11. Eurocae ED-120, Standard zahtjeva u vezi sa sigurnošću i performansama za data link usluge u vazдушnom saobraćaju u kontinentalnom vazдушnom prostoru, objavljen u maju 2004. godine, uključujući izmjenu 1., objavljenu u aprilu 2007. godine i izmjenu 2., objavljenu u oktobru 2007. godine.

ANEKS IV

Zahtjevi iz članova 5, 6, 7, 8 i 9

Dio A: Zahtjevi za komunikacije između krajnjih korisnika

1. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju osigurati neprekidno pružanje i upotrebu komunikacionih usluga u vazдушnom prostoru iz člana 1 stav 3 ove uredbe.
2. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju podržavati razmjenu poruka za podršku data link usluga definisanih u Aneksu II ove uredbe, u skladu sa zajedničkim standardizovanim skupom poruka.
3. Komunikacije podacima između krajnjih korisnika moraju podržavati zajednički standardizovani zaštitni mehanizam između krajnjih korisnika kako bi se osigurao integritet primljenih poruka u skladu sa sigurnosnim zahtjevima u vezi sa data link uslugama, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.

Dio B: Zahtjevi za komunikacije vazduh-zemlja na osnovu ATN-a i VDL-a Mode 2

1. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti projektovane da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika i moraju osigurati nesmetano pružanje i upotrebu komunikacionih usluga za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe u vazдушnom prostoru iz člana 1 stav 3.
2. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti usaglašene sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.
3. Komunikacije vazduh-zemlja moraju se zasnivati na zajedničkoj šemi adresiranja.
4. Prenos i prijem jedinica podataka između sistema na zemlji i sistema u vazduhoplovima u kojima se nalaze aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe, moraju se zasnivati na komunikacionim protokolima koji su usaglašeni sa standardima ICAO-a kojima se definiše vazduhoplovna telekomunikaciona mreža iz tačke 4 Aneksa III ove uredbe.
5. Karakteristike komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima, kao i prenos i prijem paketa bitova podataka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima, moraju biti usaglašene sa standardima ICAO-a kojima se definiše vrlo visokofrekventna digitalna veza, VDL Mode 2, iz tačke 5 Aneksa III ove uredbe.

Dio C: Zahtjevi za komunikacije vazduh-zemlja na osnovu drugih komunikacionih protokola

1. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti projektovane da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika i moraju osigurati nesmetano pružanje i upotrebu komunikacionih usluga za aplikacije vazduh-zemlja definisane u standardima ICAO-a navedenim u tačkama 2 i 3 Aneksa III ove uredbe u vazдушnom prostoru iz člana 1 stav 3
2. Komunikacije vazduh-zemlja moraju biti usaglašene sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.
3. Komunikacije vazduh-zemlja moraju se zasnivati na zajedničkoj šemi adresiranja.
4. Prenos i prijem paketa bitova podataka između komunikacionih sistema na zemlji i u vazduhoplovima moraju se zasnivati na komunikacionim protokolima koji su u skladu sa uslovima navedenim u dijelu D.

Dio D: Uslovi iz dijela C

1. Komunikacioni protokoli moraju da podržavaju komunikacije između krajnjih korisnika.
2. Komunikacioni protokoli moraju biti predmet analize sigurnosti, kako bi se dokazala usaglašenost sa zahtjevima u vezi sa sigurnošću i performansama data link usluga, koji su definisani u Aneksu II ove uredbe.

3. Komunikacioni protokoli moraju podržavati dvosmjerne komunikacije od tačke do tačke upotrebom onih dijelova radiofrekvencijskog spektra koje je ICAO odredio kao pogodne za komuniciranje podacima vazduh-zemlja za podršku usluga u vazdušnom saobraćaju.
4. Komunikacioni protokoli moraju uključivati mehanizam za upravljanje mobilnom poveziivošću između radiostanica na zemlji i u vazduhoplovima, na transparentan način.
5. Komunikacioni protokoli moraju se specificirati i validirati u odnosu na propise o plovidbenosti i propise o operativnim odobrenjima, koji se primjenjuju na komunikacionu opremu vazduhoplova.
6. Komunikacioni sistemi koji podržavaju te protokole ne smiju stvarati štetne efekte na instalacije na zemlji i u vazduhoplovima koji podržavaju VDL 2.

ANEKS V

Zahtjevi za procjenu usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih djelova iz člana 11

1. Aktivnosti verifikacije moraju pokazati usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih djelova pri sprovođenju data link usluga, komunikacija između krajnjih korisnika i komunikacija vazduh-zemlja, u odnosu na primjenjive zahtjeve ove uredbe, dok se ti sastavni djelovi koriste u testnom okruženju.
2. Proizvođač mora sprovesti aktivnosti procjene usaglašenosti, a naročito mora:
 - odrediti odgovarajuće testno okruženje,
 - verifikovati da plan testiranja opisuje sastavne djelove u testnom okruženju,
 - verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata primjenjive zahtjeve,
 - osigurati dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - obaviti ispitivanja i testove kao što je navedeno u planu testiranja,
 - napisati izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testova.
3. Proizvođač mora osigurati da sastavni djelovi uključeni u sprovođenje data link usluga, komunikacija između krajnjih korisnika i komunikacija vazduh-zemlja, koji su integrisani u testno okruženje, ispunjavaju primjenjive zahtjeve ove uredbe.
4. Nakon uspješno obavljene provjere usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, proizvođač, mora pod svojom odgovornošću izraditi EC deklaraciju o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, navodeći zahtjeve ove uredbe koje su sastavni djelovi ispunili i odgovarajuće uslove za upotrebu, u skladu s tačkom 3 Aneksa III Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS VI

Uslovi iz člana 12

1. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da ima uspostavljene metode izvještavanja u okviru organizacije koje osiguravaju i pokazuju nepristrasnost i nezavisnost prosuđivanja u odnosu na aktivnosti verifikacije.
2. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje koje je uključeno u procese verifikacije obavlja provjere sa najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom kompetentnošću, i da je oslobođeno od bilo kakvih pritisaka i podsticaja, posebno finansijske prirode, koji mogu uticati na njihovo prosuđivanje ili rezultate njihovih provjera, posebno od strane lica ili grupe lica na koje rezultati provjera imaju uticaja.
3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u procese verifikacije ima pristup opremi koja mu omogućava da pravilno obavi potrebne provjere.
4. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u procese verifikacije posjeduje odgovarajuću tehničku i stručnu osposobljenost, zadovoljavajuće znanje o zahtjevima verifikacije koju treba da obavi, odgovarajuće iskustvo u takvim poslovima, kao i sposobnost da izradi deklaracije, zapise i izvještaje koji pokazuju da su verifikacije izvršene.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje uključeno u procese verifikacije sposobno da nepristrasno obavlja provjere. Njihova novčana naknada ne smije da zavisi od broja izvršenih provjera ili od rezultata tih provjera.

ANEKS VII

Dio A: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12, stav 1

1. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora da pokaže usaglašenost ovih sistema sa primjenjivim zahtjevima ove uredbe u okruženju za procjenu, koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora se sprovoditi u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema navedenih u članu člana 1 stav 2 moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2, mora proizvesti elemente tehničkog dosijea zahtijevanog u tački 3 Aneksa IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće elemente:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o ispitivanjima i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora upravljati aktivnostima verifikacije, a naročito mora:
 - odrediti odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu, koje odražava operativno okruženje,
 - verifikovati da plan testiranja opisuje integraciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 u operativno i tehničko okruženje za procjenu,
 - verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve za interoperabilnost i performanse iz ove uredbe,
 - osigurati dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - obavljati ispitivanja i testove kao što je navedeno u planu testiranja,
 - napisati izvještaj o rezultatima ispitivanja i testova.
6. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da sistemi iz člana 1 stav 2, koji su pušteni u rad u okruženju za operativnu procjenu, ispunjavaju primjenjive zahtjeve ove uredbe.
7. Nakon uspješne verifikacije usaglašenosti, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izraditi EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom tijelu zajedno sa tehničkim dosijeom, kao što se zahtijeva u članu 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

Dio B: Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12 stav 2

1. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora da pokaže usaglašenost ovih sistema sa primjenjivim zahtjevima ove uredbe u okruženju za procjenu koje odražava operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2 mora se sprovoditi u skladu sa odgovarajućom i priznatom praksom testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacija sistema navedenih u članu 1 stav 2, mora proizvesti elemente tehničkog dosijea zahtijevanog u tački 3 Aneksa IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće elemente:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o ispitivanjima i testovima sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora utvrditi odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu koje odražava operativno okruženje, a za obavljanje aktivnosti verifikacije mora angažovati nominovano tijelo.
6. Nominovano tijelo mora upravljati aktivnostima verifikacije, a naročito mora:
 - verifikovati da plan testiranja opisuje integraciju sistema navedenih u članu 1 stav 2 u operativno i tehničko okruženje za procjenu,

- verifikovati da plan testiranja u potpunosti obuhvata zahtjeve ove uredbe,
- osigurati dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
- planirati organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
- obavljati ispitivanja i testiranja, kao što je navedeno u planu testiranja,
- napisati izvještaj o rezultatima ispitivanja i testova.

7. Nominovano tijelo mora osigurati da sistemi iz člana 1 stav 2 pušteni u rad u okruženju za operativnu procjenu ispunjavaju primjenjive zahtjeve ove uredbe.

8. Nakon uspješnog završetka poslova verifikacije, nominovano tijelo izrađuje sertifikat o usaglašenosti u odnosu na sprovedene poslove.

9. Zatim, pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora izraditi EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom organu, zajedno sa tehničkim dosijeom kao što je zahtijevano u članu 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.